

הפרט, וזה היה במתן תורה, שכל אחד היתה לו מחיצה בפני עצמו; אתה מחיצה לעצמך, אהרן מחיצה לעצמו וכו', והוא כענין העולם הבא, כל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו...'.
(מתוך שם משמואל וישלח תרע"ז)

דף קטו

'משום [דרמי] דתנא דבי ר' ליואי אדתני לוי... – לולא פרוש רש"י נראה בפשיטות שלואי ולוי – אחד הוא. 'כן נראה לי ברור'. (שפת אמת. וע"ע בחדושי הגרעק"א).

'שתק וקבל שכר... עת לחשות ועת לדבר, פעמים ששותק ומקבל שכר על השתיקה פעמים מדבר ומקבל שכר על הדבור' – נראה שזה פירוש מה שאמרו בברכות (ו): 'אגרא דבי טמיא – שתיקותא. אגרא דבי הילולא – מילי'; האבל מקבל שכר על שתיקתו, ובבית המשתה מקבל שכר על דיבורו. בדרך רמז יש לבאר מה שאמר שלמה המלך טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית המשתה – משום שבבית האבל מקבל שכר על שתיקתו, ובשתיקה אי אפשר לבוא לידי חטא, אבל בבית המשתה מקבל שכר על דיבורו, וברוב דברים לא יחדל פשע, וקרוב לשכר וקרוב להפסד (פנים מאירות).

'ככתבם וכלשונם'

'ונקדש בכבדי – אל תקרי בכבודי אלא בכבודי'

– 'הסדר שיסד הש"י בבריאה, ברישא חשובא והדר נהורא (שבת עז:). כך הוא בכל ימות עולם; אין לך שום אור מתגלה אלא מתוך החושך הקדום לו. דרך משל, מתן תורה קדם לו יציאת מצרים, ועד ששקעו וכו', ובנין בית המקדש – על ידי שביית הארון לפלשתים, שהוא ההיפך לגמרי, והגורם לזה, חטא בני עלי – הוא ממש חטא דנדב ואביהוא שגרמו קדושה למשכן, כמו שאמרו ז"ל על פסוק 'ונקדש בכבודי'. וכן כל דבר, מתוך חושך יוצא אור שהוא ממש היפך אותו החושך, בין בדורות בין בפרטי נפשות.

וגוף ענין המשכן ומזבח וסדר עבודה הוא הורדת השכינה בתחתונים וסדר התיקונים וכפרות של חטאים וקינוח לכל מיני לכלוכים ויפוי וקישוטי הכלה, והוא נמשך ע"י שכינתו ית' בתחתונים, דמאחר שיש גילוי שכינתו ית' בקרב לבות בני ישראל, ממילא מתנקה כל לכלוך ונדחה הרע והחשך, דעמיה שריה נהורא, וזהו המשכן – רצה לומר מקום שכינה, אבל מקדש רצה לומר מקום קדושה, הוא ממש היפך משכן, דקדושה רצה לומר הבדלה והפרשה שהוא דבר נבדל, אבל שכינה הוא השוכן ומתחבר ואין נבדל, וכמו שכתוב השכן אתם בתוך טמאתם (וכמ"ש יומא נו:), מה שאין כן קדושה הוא הבדלה מטומאה.

ומצינו משכן דאיקרי מקדש ומקדש דאיקרי משכן, דכולא חד ושניהם אמת ביחד, שהקב"ה שוכן בתוך בני ישראל וגם נבדל מהם, כענין שאמרו בתנא דבי אליהו (רבה ר"פ ג), אני יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי. השמחה הוא איש ברעו וכדומה, מתוך האהבה וההתחברות. והיראה הוא מצד הדרך-ארץ מאדם שגדול ונבדל ממנו. ואצל הש"י הם שניהם יחד, והא בלא

הא לא סגי, דיראה לבד מביא שטות כענין הלא יראתך כסלתך וגו', ושמחה לבד מביא קלות ראש...

וזהו ענין 'ונקדש בכבודי' דמשכן אקרי מקדש, שיש בו גם קדושה זו של מדת הכבוד ודרך ארץ, שיהיה יראה, זה נעשה על ידי מיתת נדב ואביהוא שהביא יראה גדולה, כי תחילת בליטת קדושה זו דשכינתו ית' בקרבי בני ישראל, וגם בטומאתם, הוליד שמחה ותוקף אהבה וחשק והתקרבות להש"י. וזה ענין 'שתויי יין נכנסו' - פירוש, בשמחה יתירה, כי יין ישמח וגו', ולא שתפו היראה עמה...

ומאחר שהם גרמו התגלות אור זה דמידת הכבוד ודרך-ארץ ויראה, וכמו שנאמר ומקדשי תיראו דזה שייך לשם מקדש - על כן הם קרויים מכובדי, שהם מכובדים אצל הש"י ולכן הש"י נתכבד על ידם. וכן בית עלי... (מתוך רסיסי לילה כד).

*

קדושת המקדש הפנימי

'... גם על זאת יחרד לב האדם מעם הקדש, שהוא כולל בתבניתו כל הכחות והעולמות כולם... שהן המה הקודש והמקדש העליון. והלב של האדם, אמצעייתא דגופא, הוא כללות הכל, נגד הבית-קדש-הקדשים, אמצע הישוב אבן שתיה, כולל כל שרשי מקור הקדושות כמוהו... אם כן, בעת אשר יתור האדם לחשוב בלבבו מחשבה אשר לא טהורה בניאוף ר"ל, הרי הוא מכניס זונה סמל הקנאה בבית קדש הקדשים העליון נורא בעולמות העליונים הקדושים ח"ו, ומגביר ר"ל כחות הטומאה והסטרא-אחרא בבית קה"ק העליון, הרבה יותר ויותר מממה שנגרם התגברות כח הטומאה על ידי טיטוס בהציעו זונה בבית קה"ק במקדש מטה. וכן כל חטא ועון אשר כל איש ישראל מכניס בלבו ח"ו אש זרה, בכעס או שארי תאוות רעות ר"ל, הלא הוא ממש כענין הכתוב (ישעיה סד) 'בית קדשנו ותפארתנו אשר... היה לשריפת אש'. הרחמן יתברך שמו, יצילנו... לזאת, הרי כי ודאי עיקר ענין הקדש והמקדש ושריית שכינתו ית' - הוא האדם, שאם יתקדש עצמו כראוי בקיום המצות כולן, שהם תלויין גם כן בשורשן העליון בפרקי אברי השיעור קומה כביכול של כלל כל העולמות כולם... אז הוא עצמו המקדש ממש, ובתוכו ה' יתברך שמו. כמו שכתוב (ירמיה ז) 'היכל ה' היכל ה' המה', וכמאמרם ז"ל: ושכנתי בתוכם - בתוכו לא נאמר אלא בתוכם כו'.

וזה שאמרו רז"ל (כתובות ה.), גדולים מעשי צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים וארץ כתיב 'אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים', ואילו במעשה צדיקים כתיב 'מקדש ה' כוננו ידיך'. פתחו במעשה צדיקים וסיימו ראייתם ממקדש - כי כן באמת, שהצדיקים על ידי מעשיהם הרצויים לפניו יתברך, הן הם מקדש ה' ממש.

ויש לפרש על דרך זו הכתוב 'ועשו לי מקדש... ככל אשר אני מראה אותך... וכן תעשו' ורז"ל דרשו (סנהדרין מו): וכן תעשו - לדורות. ולדרכינו יש לפרש גם כן שרצו לומר, אל תחשבו שתכלית כוונתי הוא עשיית המקדש החיצוני, אלא תדעו שכל תכלית רצוני בתבנית המשכן וכל כליו, רק לרמוז לכם שממנו תראו וכן תעשו אתם את עצמיכם שתהיו אתם במעשיכם הרצויים כתבנית המשכן וכליו, כולם קדושים ראויים ומוכנים להשרות שכינתו בתוכם ממש. וזהו 'ועשו

לי מקדש ושכנתי בתוכם' דייקא, שככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וכו', תכלית כוונתי שכן תעשו את עצמיכם... (מתוך נפש החיים א.ד.).

דף קטז

הערות, ציונים וראשי פרקים לעיון

'הניחא למאן דאמר טריפה אינה יולדת...' – הנה שאלה ששאלתי משכבר להגר"ח קניבסקי שליט"א, בענין טריפה לקרבן בן-נח (הדברים מתיחסים לסוגיא המקבילה בע"ז):

נתחבטתי בסוגיא דע"ז ו: – האם בהמת טריפה כשרה לקרבן לבני נח – דלמ"ד טריפה אינה יולדת נראה שאין ללמוד מכך שנתמעט טריפה מהבאה לתיבה, כיון דאיכא טעמא דקיום העולם, וכמו שכתבו התוס' (בד"ה מנין) גבי זקן וסריס. ואפילו למ"ד טריפה חיה ויולדת נמי י"ל כיון שהיא חולה ואינה בריאה (כמוש"כ התד"ה אלא), נמי איכא טעמא.

אלא שלכאורה יש לדייק מלשון התוס' (בד"ה אתך) שטריפה אסורה לב"נ (שכתבו סברא דמאיסותא והכר, ומשמע דאיירי לענין דין קרבן ולא רק לענין הבאה לתיבה. וכן יש לדקדק מלשון המהרש"א על תד"ה אלא).

וזו לשון התשובה:

כל הסוגיא הולכת דטרפה אסורה לקרבן ב"נ

אולי כוונת רבנו היא ממה שאמרו 'ודילמא למעוטי טריפה? – ההוא מלחיות זרע נפקא... – ואם טריפה כשרה לקרבן, עדיין י"ל שהוצרכו שני הכתובים, אחד לאסור הבאתה לתיבה, משום קיום העולם, ועוד הוצרך ללמד שאסורה לקרבן. אלא משמע שפשוט לגמרא שכשנתמעט טריפה נתמעט לגמרי. ועדיין צ"ע.

שו"ר מה שדנו בוה בשער המלך הל' שחיטה יא; פנים מאירות כאן; רש"ש וטל תורה ע"ז ה; בית הלוי ח"ב ל; זרע אברהם כ, לא. וע' בשפת אמת מנחות ו: שנראה מדבריו שנקט בפשיטות שטריפה אינה אסורה לבן נח להקרבה. ואולם בדברי התוס' משמע שפשוט שטריפה אסורה, וכנ"ל. וכן הוא בבעלי התוס' על התורה – ויקרא.

'מאותן שלא נעבדה בהן עבירה' – לפי גרסא זו נראה שאפילו טמאים מותרים לבני נח, ורק אם נעבדה בהן עבירה אסורים. ואולם מהרש"א גורס: מאותן העתידין להיות טהורים. ולפי זה אפשר לומר לאידך גיסא; אותם שנעבדה בהם עבירה לא נפסלו לבני נח, שהרי מהיכן תלמד לפסלם, ורק לנו התמעטו מן הכתוב נרבע ונעבד (עפ"י שפת אמת).

בגליונות קהלות יעקב כתב שלכאורה גרסת מהרש"א מוכרחת, כי אם 'טמאים' היינו שנעבדה בהם עבירה, כיצד יתפרש מה שנצטוו לקחת מן הטהורים שבעה ומן הטמאים שנים, למה הוצרך כן, יקח שבעה מאותן שלא נעבדה בהן עבירה ותו לא.

(ע"ב) 'דבר אל בני ישראל – בני ישראל מצווין על שחוטי חוץ ואין העובדי כוכבים מצווין על שחוטי חוץ...' – נראה שאין צורך למעט עכו"ם מאיסור שחוטי חוץ, שהרי כל התורה לישראל נאמרה ולא להם. אלא אחר שנתחדש לישראל הלכות הקרבנות, ורבתה תורה מאיש איש שמקבלים קרבנות מעכו"ם להקריבם כמשפט ישראל, הוה אמינא שנתמעטו גם בני נח מדין קרבן בחוץ